

FLORA AND VEGETATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-111-4-1>

ВИДИ РОДУ *CORYDALIS* DC. В УКРАЇНІ

Коваль І. В.

кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник
Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка
Національної академії наук України

Григоренко А. В.

старший викладач кафедри заповідної справи
та рекреаційної діяльності
Державний заклад «Державна екологічна академія післядипломної
освіти та управління»
м. Київ, Україна

Рід *Corydalis* DC. має важливе значення в систематичному, ботаніко-географічному і філогенетичному відношенні.

Рослини роду *Corydalis* DC. належать до родини *Fumariaceae* [1, с. 56]. При цьому у сучасній ботанічній науці снують різні погляди щодо систематичного положення родини. На думку деяких ботаніків *Fumariaceae* може бути окремою родиною або підродиною *Fumarioideae* родини *Papaveraceae* Juss. [2, с. 98]. Ф. Федде [3] вважав, що будова маточки та плоду рослин родини *Papaveraceae* є важливою систематичною ознакою. Сучасні електронні ботанічні бази даних родину *Fumariaceae* визнають як синонім наразі прийнятої назви родини – *Papaveraceae*. При цьому рід *Corydalis* DC. відносять до підродини *Fumarioideae*. Видовий склад даного роду складає близько 531 таксону [4, 5].

У високогір'ї Східної Африки знаходиться Центр походження видів роду *Corydalis* DC. [6]. Найбільшим видовим різноманіттям представлений рід у Південно-Східному Китаї, Гімалаях, Середній Азії та Тибеті [7].

Види роду *Corydalis* DC. – це трав'янисті рослини з підземними бульбами, листки двічі– або тричі– трійчасті, чашолистки дрібні, які швидко опадають, можуть бути відсутніми. Квітки зібрані у китиці, з

трав'янистими приквітками, верхня пелюстка зі шпоркою. Коробочка відкривається двома стулками [1, с. 56].

Розмножуються рясги генеративно та вегетативно. Розповсюджують насіння мурахи. Рясги поширені в Україні у широколистяних лісах, байраках. Описано шість видів, що ростуть в Україні [1, с. 56].

***C. cava* (L.) Schweigg. & Körte (Рясг бульбистий або порожнистий)** – має широкий ареал – європейський атлантично-субатлантичний вид [8]. Росте по всій Україні, у лісах, чагарниках, крім Лівобережного степу та Криму [1, с. 56]. Південно-східна межа ареалу виду знаходиться у Закарпатті. Зустрічається від передгір'я до верхнього гірського лісового масиву [9, с. 6].

***C. carnoides* (L.) Pers. (Рясг рутковидний)** – однорічна чи дворічна рослина, без підземних бульб. Росте у Карпатах, лісах, чагарниках, на кам'янистих ґрунтах [1, с. 56].

***C. intermedia* (L.) Mérat (Рясг проміжний)** – багаторічна рослина, росте у лісах Карпат та Лісостепу [1, с. 56].

***C. marschalliana* (Pall. ex Willd.) Pers. (Рясг Маршалла)** – багаторічна рослина, що росте у лісах, чагарниках Лісостепу, Степу, в горах Криму, на Правобережжі [1, с. 56]. Сучасні електронні ботанічні бази визнають його як расу *C. cava* (L.) Schweigg. & Körte [5].

***C. paczoskii* N. Busch (Рясг Пачоського)** – багаторічник, що росте у лісах, чагарниках Степової зони, в Криму та на Півдні України [1, с. 56].

***C. solida* (L.) Clairv. (Рясг ущільнений)** – багаторічна рослина, що зустрічається у світлих лісах, чагарниках Карпат, Полісся, Лісостепу, інколи у Степу [1, с. 56].

Дані щодо поширення *C. lutea* як рясгу у флорі Закарпаття є у дослідженнях Пекар. У її наукових публікаціях подана інформація про 5 форм даного виду [9, с. 6]. При цьому *C. lutea* сучасні електронні ботанічні бази визнають як синонім виду *Pseudofumaria lutea* (L.) Borkh., який належить роду *Pseudofumaria* Medic родини *Papaveraceae* порядку *Ranunculales* [5].

Отже, на сьогоднішній день рід *Corydalis* DC. в Україні представлений 6 видами. У систематичному відношенні щодо роду є певні суперечності, які потребують деяких уточнень систематиками, поглибленого об'єктивного аналізу, що базується на комплексному застосуванні сучасних методів та підходів, а також необхідності проведення досліджень щодо поширення видів.

Література:

1. Определитель высших растений Украины / АН УССР; Ин-т ботаники им. Н. П. Холодного; [ред. Ю. Н. Прокудин и др.] Киев : [Наукова думка], 1987. 548 с.
2. Михайлова М. А. Конспект секции *Sophorocarpnos* Turcz. рода *Corydalis* DC (*Fumariaceae*). Новости систематики высших растений. Т. 46: журнал. – СПб.: Ботанический институт им. В. Л. Комарова РАН, 2015. 245 с.
3. Fedde F. *Papaveraceae*. In: H. G. A. Engler et al., eds. 1924+. Die natürlichen Pflanzenfamilien, ed. 2. 26+ vols. Leipzig and Berlin. Vol. 17b, 1936. pp. 5–145. URL: <http://beta.floranorthamerica.org/Reference:Fedde1936a>.
4. *Corydalis* DC. in POWO (2019) Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. URL: <http://www.plantsoftheworldonline.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:331519-2#source-FTEA/> (дата звернення: 18.06.2021).
5. *Corydalis* DC. In GBIF Secretariat (2021) GBIF Backbone Taxonomy. Checklist dataset <https://doi.org/10.15468/39omei> URL: <https://www.gbif.org/species/7576308/> (дата звернення: 18.06.2021).
6. Lucas G. L. *Fumariaceae*. London : Published under the authority of the Secretary for Technical Cooperation by the Crown Agents for Oversea Governments and Administrations. 1962. URL: <https://www.worldcat.org/title/fumariaceae/oclc/10905644>.
7. Безделева Т. А. Род Хохлатка (*Corydalis* Vent.) на российском Дальнем Востоке, Ботанический сад-институт дальневосточного отделения РАН, URL: <https://botsad.ru/menu/activity/articles/bezdeleva-t/rod-hohlatka/> (дата звернення: 18.06.2021).
8. Meusel Hermann Chorologische Artengruppen der mitteleuropäischen Eichen-Hainbuchenwälder. Feddes Repertorium. 80. 1969. 113–132. URL: <https://doi.org/10.1002/fedr.19690800207>.
9. Пекар Я. П. Біоморфологія видів роду *Corydalis* DC. Закарпаття: автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00. Київ, 2000. 20 с.